

ANDREU MARTÍN, EL BRÈTOL MÉS AFABLE

«¿Qui t'ha dit que puc escollir?»

Ha escrit dotzenes de novel·les, ha fet còmics i guions, i ara dirigirà pel·lícules. Els seus admiradors són quasi una secta. Andreu Martín ha de ser un tipus perillós: tímid i afable, sovint encantador, és capaç d'escriure la més brutal, sagnant i engegadora de les violències quan va per feina. Si és esquizofrènic, ho dissimula massa bé.

Fúlvia Nicolàs

—**C**omencem pel currículum. ¿Hi ha alguna cosa fosca, tèrbola i sinistra en la teva vida?

—¿A part de mi mateix? Uhmhhh. Jo crec que res. Corre la teoria que jo puc ser blanc, diàfan i un bon jan precisament perquè tota la mala hostia la diposito als llibres, ¿comprens?

—Ets dels pocs professionals de l'escriptura que corren per aquí. ¿Com t'ho has fet?

—Jo vaig descobrir que podia guanyar-me la vida escrivint quan era a la mili. Feia guions de còmic, treballava per a Bruguera i, sobretot, per a cases de l'estranger, a través d'agències. Feia còmics per a Itàlia, per a França, per als Estats Units, per a Escandinàvia...

—¿Quin tipus de còmics?

—De tot. A mi, sempre m'ha agradat molt el còmic d'humor, que és com vaig començar. M'ho passava molt bé escrivint els guions de sir Tim O'Theo...

—¿No fotis que era teu!

—¿Sí, sí! Si no l'he continuat és perquè amb els reajustaments que hi ha hagut a Bruguera ja no podia continuar amb el mateix dibuixant. També vaig fer el Sam Belluga d'*El Jueves*, i «Contactos», a la mateixa revista, que feia amb Mariel, la meva ex... He arribat a fer guions de còmics històrics per a la Larousse francesa, ¿eh?

—¿Des de quan escrius novel·les?

—En el 75 vaig escriure una novel·la per presentar-la a un concurs de policíaca, de «Los libros de la frontera». No vaig guanyar, perquè l'editorial va

«La novel·la negra actual és més amarga que la d'abans.»

DOMÈNEC UMBERT

fer fallida abans, però Joan Marsé, Vázquez Montalbán i Perich, que eren al jurat, em van trucar per dir-me que la meua era la millor. Això em va animar, però la novel·la va seguir tancaada en un calaix fins al 79.

Llavors vaig decidir enviar-la a una nova editorial de Madrid, a veure què els semblava, i me la van publicar. En l'interval n'havia escrit dues més, per distreure'm, i quan de Madrid em van trucar per dir-me que els havia agradat molt *Muts i a la gàbia*, que en castellà es deia *Aprender y calla*, els vaig dir: «¿Escollin, que en tinc més!». Vaig enviar-les, amb molta inseguretat, i encara els van agradar més que la prime-

ra, i així va ser com vaig començar la meua producció. Amb *Prótesis* vaig guanyar el premi Círculo del Crimen, i ja em van fer la primera pel·lícula.

—... que era Fanny Pelopaja, ¿què et va semblar?

—Em va costar molt de jutjar, en un primer moment. Estava com atònit, tot i que ja sabia que canviarien el sexe del protagonista perquè era una condició sobre contracte. Jo havia sentit dir que *Prótesis* era una història d'amor homosexual, i que per fer-ne una pel·lícula caldria canviar el sexe dels personatges, cosa que m'havia semblat un disbarat. Així que quan em van trucar Carlos Durán i Vicente Aranda per firmar el contracte, el primer que els vaig dir va ser això: «Fixeu-vos si han dit bestieses, que algú volia canviar el sexe del protagonista per convertir-lo en una història d'amor heterosexual», ¡ha! ¡ha! Van quedar blancs. Jo no

sabia que eren ells, els que ho havien dit, això. «Precisament era el que pensàvem fer»... M'ho vaig pensar una setmana i vaig dir que sí. Ara me n'alegro, tant de bo cada novel·la meua que s'adaptés tingués una variació tan dràstica. Així es pot distingir què és la novel·la i què vol l'autor de la pel·lícula, i es fuig de les comparacions, encara que siguin inevitables.

—¿També t'ha deixat atònit Barcelona Connection?

—Encara és massa recent. En aquesta he tingut l'oportunitat de publicar la novel·la simultàniament en català i castellà i veure la pel·lícula estrenada, quasi al mateix temps, de la qual ha-

«Ara tinc una dèria bastant forta per les sectes.»

via fet el guió. Com que primer vaig fer el guió, que després desenvoluparia el director, he vist com s'anaven creant dues visions distintes... I, és clar, de les dues, la meua és la que més m'agrada.

—*És difícil fer-te una entrevista actualitzada. De segur que entre que la fem i es publica surten encara tres o quatre novel·les més. ¿Quina és l'última?*

—Em sembla que continua sent *Barcelona Connection*. Ara estic fent *Crònica negra*, que és una sèrie per a TV3, de la qual faig els guions; he estat coguionista d'una sèrie de TVE; estic embolicat en l'escriptura d'una altra novel·la que havia d'acabar ahir mateix, i estic en tractes per a començar a fer de director d'una pel·lícula. El guió, també l'he fet jo, sobre la novel·la *Sauna*, de Maria Jaén... I avui mateix he estat amb Pepe Navarro per lligar caps sobre un programa de TV3, que es dirà *La nit amb Pepe Navarro*, en el qual presentaré i potser dirigiré alguns esquetxos que he escrit.

—*¿Per què escrius només novel·les negres?*

—Sempre m'ha agradat la resposta de l'escriptor americà Stephen King quan li van demanar per què escriu

sempre aquelles coses de terror tan abominables i terribles. «¿Què li fa pensar que puc escollir?», va replicar. Si em preguntes per què sóc escriptor de novel·la negra, no et podria dir altra cosa. Però també quan escric policíaca, a vegades em surt més de terror, o més com de ciència-ficció, o com en *Deixeu-me en pau*, més sobre les relacions quotidianes... En principi, he de fer el que m'han demanat, però no tinc massa garantia del que després sortirà.

—*¿Tens mestres, i influències, i tot això?*

—Mestres meus ho són tots. Abans parlàvem de l'Hugo Pratt, i ell ho és des del còmic o d'una expressió determinada, i també totes aquelles patums que hem anat anomenant. És clar, cal dir el Dashiell Hammet, molts més, i l'Agatha Christie... Em resisteixo a dir que Raymond Chandler, que tira cap a cantons que mai no m'han motivat massa, em resulta poc convincent. Em sembla que Chandler no té una estructura sòlida, les seves novel·les em semblen fragments macos enganxats els uns als altres, no m'ha donat una base que em motivi en el terreny policíac, i, en canvi, crec que n'he après molt en el dels sentiments. Però, com que

anava de dur, tampoc no és que els expressi massa.

—*¿Quines històries et fascinen ara?*

—Ara tinc una dèria bastant forta per les sectes i tot el món que els envolta. Les sectes satàniques que estan sortint pertot arreu, que a Castelló o Alacant s'han descobert uns indicis inquietants mentre que a Itàlia apareixen trenta *tios* encadenats i no sé què més... Ara mateix m'interessa això i vull veure què està passant, però si escric una novel·la i l'acabo, després m'interessarà una altra cosa.

—*¿Què segueixes amb més atenció de la crònica negra periodística?*

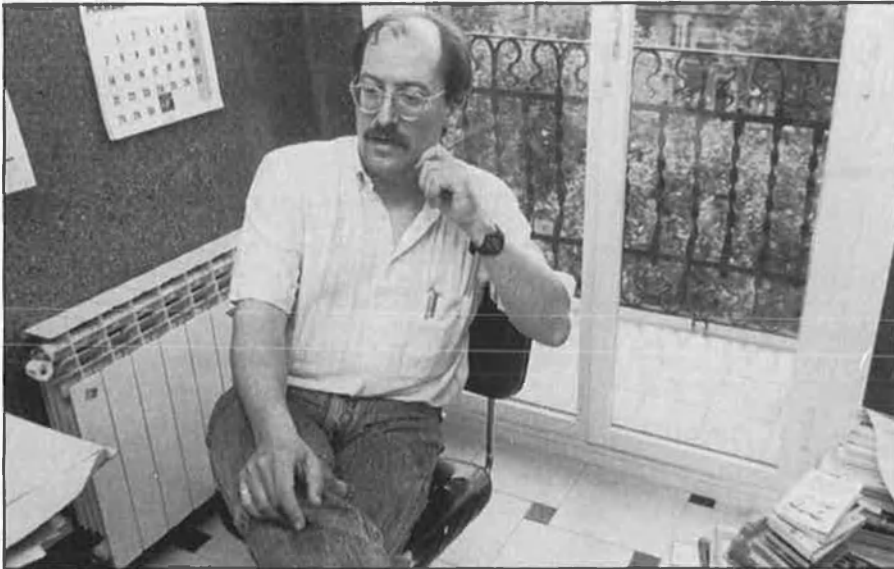
—Estic recollint documents sobre els carregaments de cocaïna que s'estan trobant continuament per aquí, de la corrupció policíaca i judicial, dels morders a Sud-amèrica, sobretot Colòmbia, d'alguns aspectes de les relacions entre Espanya i els Estats Units... Tinc ganes de construir la segona *Barcelona Connection* per aquest cantó. Ja que la realitat m'està donant la raó en unes hipòtesis determinades que plantejava en la primera, em fa il·lusió construir-ne, a partir d'aquelles, unes altres, a veure si també són veritat.

—*L'entrada de la màfia internacional a Catalunya deu haver suposat un*

canvi important per als autors «negres».

—Jo et diria que no. Sempre he pensat que el crim ha de ser organitzat, no més cal que calculis el que costa un quilo d'heroïna o cocaïna pura. Surten unes quantitats tan desmesurades que és evident que ha de ser organitzat, i que dirigirà el mercat qui estigui millor preparat. Quan parlem de milers de milions de pessetes estem parlant d'empreses més importants que la Seat.

—Potser això ja és quasi parlar de macroeconomia, més que d'històries individuals.

—Jo crec que cal parlar d'aquests senyors, dels que controlen el mercat de la droga, encara que no ho faci amb noms i cognoms perquè podria acabar sent un llibre-document o una història d'empreses en què en comptes de suro o fusta acabaria parlant de cocaïna. És clar, els de dalt no van amb pistoles ni disparant-se pels passadissos. Són gent de negocis que juguen la seva partida de bitlles tranquil·lament, i les bitlles són els pobres desgraciats que surten rebotats i sempre reben. Formen part d'un joc que són molt lluny de poder controlar. És un món que està ple de gent que es pensa que és molt llesta i que va rebent per totes bandes mentre no para de fer bestieses, com el policia Huertas de *Barcelona Connection*. No saben què passa.

—Tu que semblas un home tan decent i ordenat, ¿com t'ho fas, per conèixer aquest inframón que descrius?

—Jo sóc bastant ordenat, efectivament, encara que un examen ocular del meu despatx et pugui suggerir el contrari. Però m'he d'informar, i bé, tinc els meus informants... Aquesta gent col·labora molt. Això no serveix en absolut per als que estan enganxats a l'he-

roïna, per exemple, però són persones amb un notable romanticisme, amb uns valors molt novel·lescos. Possiblement més novel·lescos que els dels meus personatges. Són i se saben literaris, i a vegades això passa també amb els policies.

—¿Et llegeixen, els teus confidants?

—Tant entre els xoriços com entre els policies no n'hi ha gaires que llegeixin, però sí que n'hi ha alguns que es miren les meves novel·les, sobretot quan els dic que parlo d'ells o de coses que m'han explicat. Són els que fan observacions més sensates. Ara, abans em

deixava per dir-te que, quan d'alta delinqüència es tracta, de màtia internacional, aquí sí que ja et diuen poca cosa. S'imposa la prudència.

—Més enllà dels lladres i els serenos, i dels detectius, ara hi deu haver nous personatges típics, a la policíaca.

—No ho sé, no ho sé. De fet, sempre és el perdedor, el *loser*. No hi ha gran diferència entre els perdedors que descrivim ara i els clàssics, els dels mestres. De tota manera, sí que et diria que la novel·la negra actual és més amarga que la d'abans. Tot i que t'he dit que hi ha determinats personatges que són romàntics, comunicatius, pensa que parlava de gent gran, que ha entrat en aquest món perquè ha volgut. Els altres són cada vegada més joves, més destrossats, més dependents. L'heroïna embruta molt qualsevol història, hi ha pocs valors positius que es puguin salvar.

—¿Llegeixes els teus col·legues catalans? ¿Hi ha una «escola» de Barcelona?

—Sí, és clar. Al Vázquez, el Fuster, el Torrent, l'Oliver, el magí Rosselló, que m'agrada molt... Cadascú és diferent, no em posis en el compromís de

fer comparacions. No sé si hi ha una escola de Barcelona, com no sé si n'hi ha una de Madrid, em sembla que el fet d'estar a prop et fa veure més diferències.

—¿Com escrius? ¿En català, en castellà, en totes dues coses?

—De tot: en català, en castellà, segons m'ho demanin... L'experiència de *Barcelona Connection* ha estat molt interessant, perquè la vaig escriure primer en català i després vaig decidir traduir-la jo mateix. Llavors em vaig adonar que en castellà domino millor l'acció, les corre-cuites i les baralles, mentre que en català escric millor la part de sentiments i de relacions humanes. Es va convertir en una novel·la escrita simultàniament, perquè anava retocant les dues versions al mateix temps. Va ser molt bonic i molt interessant, això d'adonar-me que determinades coses només surten bé en una llengua determinada.

—¿Com soluciones el problema d'un argot deliciós català?

—És que és fictici. En castellà hi ha un argot viu, que només cal sortir al carrer per a trobar-lo; en català no n'hi ha. Com a molt, pots arribar a l'argot dels gitanos catalans, que no tenen res a veure amb la delinqüència. No està malament, és divertit i interessant, però... Jo ja he conegut dos o tres xoriços i un parell de policies que parlen català, el que passa és que no transmeten cap riquesa de llenguatge. L'argot, en definitiva, l'haurem d'inventar.

—De segur que alguna vegada has pensat a matar algú.

—No. Eeeeeeh. Sí, potser sí. Alguna vegada, ¡ha! ¡ha!

—¿Has pensat la manera de fer-ho?

—No hi he pensat, no. Però crec que el crim perfecte existeix, és clar. Fins i tot diré que n'hi ha de dos tipus: un és aquell en què la víctima se n'ha anat de viatge i ja no torna mai més, ningú no el troba. L'altre encara és millor, jo tenia una novel·la amb aquest títol: *Amores que matan, ¿y qué? ¿i qué?* És a dir, quan a la pregunta de qui ha matat algú, la resposta és «l'ha matat en tal, ¿i qué?». Tothom ho sap, però ningú podrà demostrar-ho.

—¿Series un bon criminal?

—M'ho rumiaria molt, potser passaria tant de temps rumiant-ho que al final ja no ho faria. Seria molt minuciós, crec que la venjança és un plat que es menja fred. Jo no crec que matés ningú en un rampell, m'ho pensaria molt tranquil, estudiaria els costums de la víctima... Potser després la tiraria al mar amb una pedra als peus. Bé, no és original. Em sembla que ja ho he fet en alguna novel·la. □